

DIVORȚIALITATEA CA PROCES SOCIAL ÎN REPUBLICA MOLDOVA PRIN PRISMA ANALIZEI STATISTICE

Autor: PETRICIUC Cristina
Coordonator: ȚURCAN Rina, dr. conf. univ.

Universitatea Tehnica a Moldovei

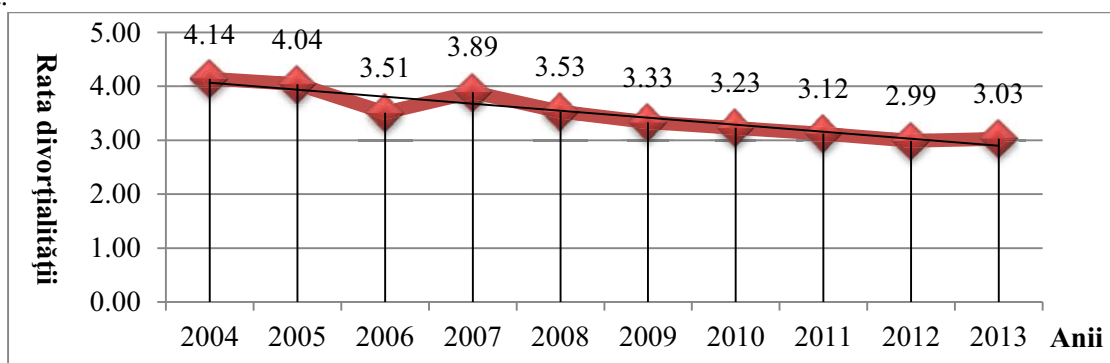
Rezumat: Divorțul este un fenomen care a crescut substanțial în ultimul secol. Printre țările în care destrămarea familiei a devenit un fenomen comun se numără și Moldova. Distribuția unei populații după starea civilă constituie obiectul preocupării mai multor discipline, demografia urmărește cu atenție rezultatele investigațiilor acestor discipline în privința celibatului, căsătoriei și divorțului, pentru ca, pe baza corelațiilor cu datele statistice demografice referitoare la familie, să pună în evidență contribuția fenomenelor respective la mișcarea naturală a populației.

Cuvinte cheie: rata divorțialității, căsniciea, cauzele divorțurilor, situația demografică, numărul divorțurilor, copii, consecințe negative.

Starea civilă a populației R.Moldova, înregistrată la recensământ, la fel ca și alte caracteristici socio-demografice, este foarte importantă. Efectele directe pe care le are asupra creșterii populației, fertilității, participării la activitatea economică și asupra nivelului de instruire a populației țării, poate influența evoluția societății în ansamblu. Divorțul este un fenomen psihosocial complex, reprezintă forma finală a desfacerii vieții conjugale, modificând viața partenerilor și a descendenților acestora [3, pag. 65].

În anul 2013, rata divorțialității constituie 3,03, aproximativ 3 divorțuri la 1000 de locuitori, rata a crescut față de anul precedent cu 0,04, iar față de 2004 a scăzut cu 1,03, ceea ce indică o tendință de scădere. Dacă am face o comparație dintre 2013 și 2007, atunci am observa că în anul 2013 rata divorțialității a scăzut cu 22,11 % față de 2007.

În 2013, rata divorțialității a crescut cu 1% față de anul precedent și a scăzut cu 27 procente față de 2004. Analizând Graficul 1. linia trendului indică tendința lentă de scădere a numărului divorțurilor în Republica Moldova.

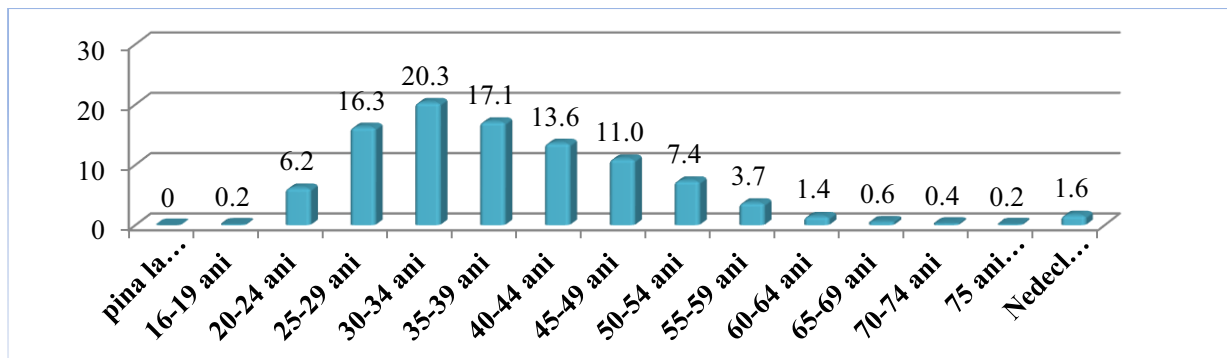

Grafic 1. Evoluția ratei divorțialității în R.Moldova în anii 2004-2013

Moldova este unul din lideri în Europa în ce privește numărul de divorțuri ce revin la 1000 de locuitori. Astfel, în Moldova, în 2011 la 1000 de locuitori revin 3 divorțuri, pe când media statelor UE este de 2 divorțuri. Liderul absolut după acest indicator este Rusia, unde această cifră este de 4,5. Iar, în 2012 Republica Moldova s-a situat pe locul 5 din lume după rata divorțurilor(2,99). Cel puțin asta arată statisticile Raportului Demografic al Organizației Națiunilor Unite, pe când pe primul loc s-a situat Federația Rusă (4,7), aceasta este urmată de Belarus (4,1), Letonia (4), și Lituania (3,2). Cea mai mică rată a divorțurilor se atestă în Malta (0,1).

Potrivit experților, principala cauză a divorțurilor în țările post-sovietice, este faptul că femeile căsătorite sunt nevoite, fără ajutorul soțului, să câștige bani pentru toată familia, să se ocupe de gospodărie și să educe copiii.

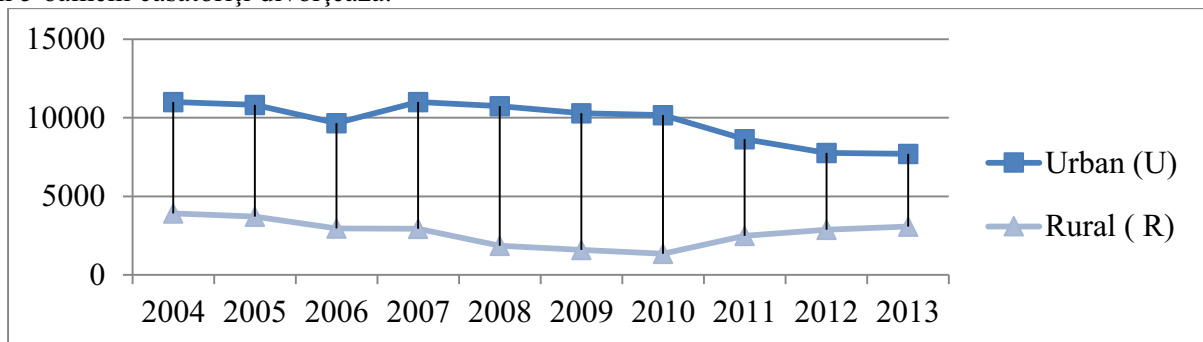
Dacă am analiza Graficul 2, se observă că nu s-au înregistrat divorțuri la persoane pînă la vârsta de 16 ani, practic 84,47% de divorțuri înregistrate revin persoanelor care au vârsta cuprinsă între 20-49 ani, de 50 ani în sus fiind un procentaj de 13,71%.

Grafic 2. Evoluția ponderii divorțurilor în RM în perioada 2004-2013, %

În anul 2013, 20,8% din divorțuri revin persoanelor cuprinse în vîrsta de 30-34 ani, apoi 18,3% revine persoanelor de 25-29 ani, 17,5% - 35-39 ani. Este evidentă diferența semnificativă între urban și rural, oamenii de la orașe divorțînd mai mult decît cei de la sate, însă în mediul rural se observa totuși o creștere, timidă, dar constantă, a acestui indicator. Diferențele dintre mentalitățile din mediul rural și cel urban au fost mari totdeauna în R.Moldova. Familia tradițională, ale cărei trăsături supraviețuiesc în mare parte în mediul rural, a fost atașată de căsătorie. Sfărîmarea universului ei este îngreunată de intervenția rudelor și chiar a colectivității locale.

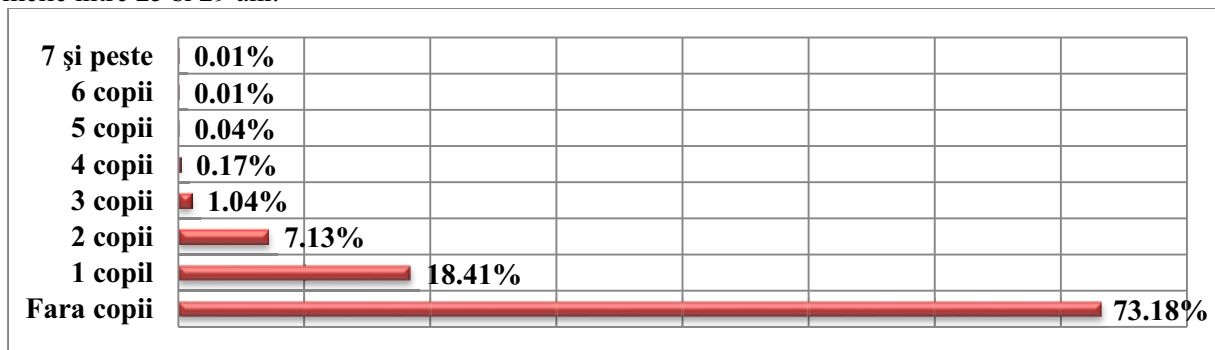
Analizînd Graficul 3. se evidențiază că între aceste doua medii există un decalaj considerabil, în orașe, 3 din 4 oameni căsătoriți decid să divorțeze, pe cînd la sat, raportul celor divorțați este mult mai mic, doar 1 din 5 oameni căsătoriți divorțează.

Grafic 3. Evoluția numărul divorțurilor în RM în perioada 2004-2013 în mediul urban și rural

În anul 2010 num.divorțurilor în mediul urban este de 7,65 mai mare decît în cel rural, pe cînd în 2003 este de 2,57, iar în 2013 de 2,51 ori. Astfel, în perioada 2004-2013, 79 % din numărul divorțurilor revine mediului urban, iar 21 % mediului rural.

Analizînd repartitia divorțialității pe vîrste, se evidențiază tendința actuală a generațiilor tinere cu vîrsta de la 25 ani la 34 ani, de a divorța în proporție mai mare . Femeile deținînd o pondere de 50,5 %, iar bărbații 49,5, astfel decalajul dintre sexe este nesemnificativ. Cele mai mari valori ale ratei divorțialității s-au înregistrat la femeile între 25 și 29 ani.

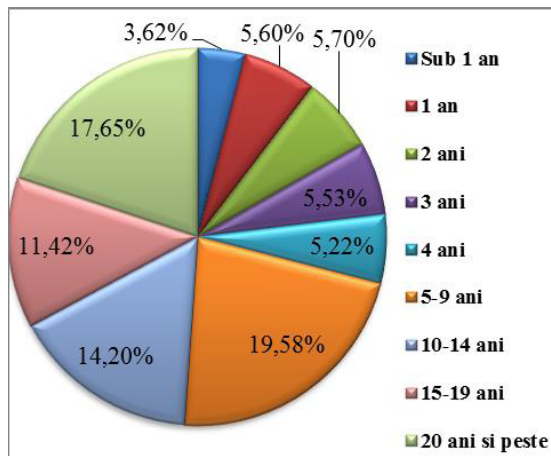

Grafic 4. Structura divorțurilor în RM în perioada 2004-2013 după numărul de copii

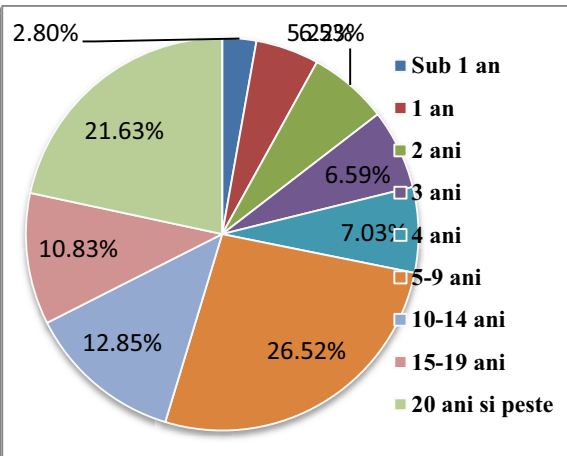
Aceasta datorîndu-se în mare parte lipsei de copii, 73,18% din divorțuri au loc în familiile fără copii (vezi Graficul 6), urmate de familiile cu 1 copil- 18,41%, cele mai rare divorțuri se întîlnesc în familiile cu 7 copii sau mai mulți-0,01%. Multe persoane cu vîrste peste 30 de ani relatează faptul că au rămas împreună pentru

că aveau 2,3 sau mai mulți copii. A rămâne împreună pentru copil nu mai este o motivație la modă. În perioada 2004-2013 din nr.total de divorțuri au loc în perioada pînă la 9 ani (42,25%), fiind urmată de perioada 20 și peste (17,65%), apoi 10-14 ani (14,20%), vezi Graficul 4.

Datele statistice mai arată că numărul căsătoriilor în anii 2004-2013 din Moldova îl depășește de două ori pe cel al divorțurilor, în 2004 la 1000 de căsătorii îi reveneau 593 de divorțuri, iar în 2013 revine 441. În anul 2013 din totalul divorțurilor, reflectat în Graficul 5, 28,17% au intervenit după o perioadă de căsnicie mai mică de 5 ani, urmate de căsătoriile desfăcute după o perioadă cuprinsă între: 5-9 ani (26,52%), 20 ani și peste (21,63%), 10-14 ani (12,85%), 15-19 ani(10,83%).Durata medie a căsătoriei desfăcute prin divorț a fost de 11 ani.

Grafic 4. Structura divorțurilor în RM în funcție de durata căsătoriei specifică anului 2004-2013

Grafic 5. Structura divorțurilor în RM în funcție de durata căsătoriei specifică anului 2013

Moldova după intensitatea divorțurilor deja, în 1970-1980 a depășit majoritatea țărilor europene, doar cu puțin rămânând în urmă de SUA. De-a lungul ultimului deceniu, diferența dintre numărul de căsătorii și divorțuri în Republica Moldova, este în continuă scădere, spre exemplu în 2004 la 1000 de căsătorii reveneau 593 de divorțuri. Lista cauzelor comune nu diferă cu mult de cele care duc la prăbușirea familie în toată lumea, dar mai există unele caracteristici naționale.

Trădarea /Infidelitatea. În 33% din cazuri, infidelitatea duce la divorț. Infidelitatea duce la ruptură și în cazul cuplurilor necăsătorite.

Migrația. În plus, o contribuție semnificativă la erodarea căsătoriilor tradiționale și relațiilor familiale aduce un număr foarte mare de imigranți moldoveni. Deseori, persoana care a plecat să lucreze în străinătate pentru binele familiei devine inițiatorul destrămării ei, de dragul unei noi căsătorii cu un cetățean din altă țară. Potrivit datelor din 2009 în țară au fost înregistrate 1347 de căsătorii între cetățeni ai Republicii Moldova și alte țări, în 2010 această cifră a crescut până la 1480. După cum raportează Serviciul actelor de înregistrare civilă al Ministerului Dezvoltării Informaționale, din anul 2001 numărul căsătoriilor mixte este în creștere constantă cu aproximativ 100-200 pe an.

Egoismul. În 22% din cazuri, unul din parteneri ajunge să nu mai suporte egoismul partenerului său. Iată un motiv excelent de a nu mai fi egoist/ă și de a-i acorda mai multă atenție partenerului.

Caracterul. 14% din oameni spun că au descoperit abia după căsătorie unele trăsături de caracter la partener, deloc pe placul lor. Leneș, dezordonat, coleric, motivele sunt multiple.

Incompatibilitate. 13% din persoane își dau seama abia după căsătorie că nu sunt compatibile cu partenerul.

Socrii. În 11% din cazuri, socrii sunt principala cauză a divorțului. Mult prea prezenți în viața noului cuplu, prea critici, socrii sunt un subiect clasic de dispută în sânul cuplului.

Menținerea locului de muncă. Este o "inovație" de ultim moment, a unor familii din țările Europei de Est pentru menținerea locului de muncă, în cazul concedierilor colective. Legislația de protecție socială din aceste tari pun în ultima instanță pe listele de concedieri salariații divorțati care au copii în îngrijire.

Stabilitatea familiei și rata de divorțialitate sunt influențate și de factorii politici, macroeconomici, macrosociali, de obiceiuri, tradiții, norme și cutume. În general, mulți au o atitudine destul de ușoară față de divorț. Iar, tinerii în general pun la îndoială necesitatea acestuia. Prin urmare, societatea noastră trebuie să depună eforturi pentru a restabili valorile familiei în sens tradițional. Și acest lucru nu poate să întârzie în continuare. Pentru că familia este unitatea de bază care permite societății să mențină tradițiile și valorile culturale și morale, iar statului – să recreeze resursele sale [2, pag.58-59]. Deși concepția despre divorț s-a schimbat mult în societatea contemporană, divorțul ne mai aparînd ca un eșec, ci ca o soluție și un început

pentru o viață mai bună (consecințe pozitive), realitatea dovedește că aceasta are și multe consecințe negative, ce pot fi atât la nivelul celor doi parteneri, nivelul copiilor, cât și la nivel de țară.

Un aspect foarte important și delicat al desfacerii căsătoriei prin divorț îl constituie efectele asupra foștilor soți și asupra copiilor rezultați din căsătorie. Acestea sunt:

Cele mai importante efecte ale unei situații de criză divorțială sunt următoarele:

- ✓ Diminuarea și obturarea crescândă a contribuțiilor grupului familial la viața colectivității,acompaniate de scăderea drastică a creativității personale a membrilor;
- ✓ Micșorarea randamentului profesional și ignorarea conduitei morale,împreună cu restrângerea relațiilor dintre membrii familiei și neglijarea datoriilor de părinte;
- ✓ Manifestarea unor tulburări afective și caracteriale, denaturarea unor stări și sentimente, care influențează personalitatea soților și a copiilor;
- ✓ Instaurarea unui climat tensionat, lipsit de valență educative pozitive, care permite copiilor o libertate complet nesupravegheată și ancorarea lor în grupurile stradale [1, pag. 150-152].

Tabelul 1. Urmările divorțurilor

1. Urmări imediate (directe):	2. Urmări indirecte:
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Psihotraumatizarea partenerilor ca rezultat al neînțelegerilor conjugale și “divulgării” publice a unor aspect ale vieții lor conjugale; ✓ Psihotraumatizarea copiilor; ✓ Separarea de unele bunuri comune care aveau o anumită rezonanță emoțional-afectivă pentru parteneri; ✓ Îndepărtarea afectivă a copiilor de unul dintre părinți sau chiar de amândoi etc.. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Agresiune față de partenerul de sex opus și față de viața de familie; ✓ Instalarea tendinței de a divorța a unor copii când devin adulți și se căsătoresc. ✓ Îmbătrânirea populației; ✓ Migrarea copiilor la unul din părinți aflat peste hotare; ✓ Scăderea ratei natalității; ✓ Creșterea numărului de infracțiuni etc..

Printre factorii ce ar favoriza stabilitatea cuplului se numără :

- Diferența de vîrstă dintre soți în limite normale-4 ani;
- Perioada de cunostință dinainte de căsătorie – minim 2 ani;
- Prezența copiilor și un ajutor adecvat din partea statului ar duce la ameliorarea a doua probleme sociale: prăbușirea natalității și creșterea divorțialității;
- Interacțiunea din cadrul cuplului, reprezintă un factor cheie al stabilitatii familiei;
- Abilitatea relațională permite soților să gestioneze conflictele, fără a afecta stabilitatea familiei;

Divorțul este un fenomen cu profunde implicații sociale, majoritatea cu o rezonanță negativă pentru membrii cuplului destrămat și participanții la viața socială în general. În RM evoluția numărului divorțurilor, în ultimii ani, înregistrează o tendință modestă de scădere,dacă în 2004 la 1000 de locuitori reveneau 4 divorțuri, atunci în 2013 îi revin 3 divorțuri.În perioada 2004-2013, 79 % din numărul divorțurilor au loc preponderent în mediului urban, iar 21% mediului rural, din nr.total de divorțuri au loc în perioada pînă la 9 ani (42,25%). Analizînd repartiția divorțialității pe vîrste, se evidențiază tendința actuală a generațiilor tinere cu vîrsta de la 25 ani la 34 ani, de a divorța în proporție mai mare . La fel, 73,18% din divorțuri au loc în famiile fără copii, urmate de familiile cu 1 copil- 18,41%, iar ca implicații imediate sunt afectați copiii minori rezultați la divorț, se înregistrează o scădere a natalității, implicații de natură socio-economică, prin modificarea statutului social al partenerilor rezultat în urma divorțului. Făcînd, niște prognoze cu ajutorul ajustării analitice $y=4,09-0,091t$ –rata scade cu un ritm foarte lent, dar, putem presupune că către anul 2014 rata divorțialității va fi 2,99, iar către 2020 de 2,27.

Bibliografie:

1. Dan Baci, Sorin M. Rădulescu, Marin Voicu, „Adolescenții și Familia”, București, Edit. Științifică și Enciclopedică, 1987, pag. 150-152.
2. Lisa Parkinson, „Separarea, divorțul și familia”, București, 1993, pag.58-59.
3. Maria Voinea, „Psihosociologia familiei”, Editura Universității din București, 1996, București, pag. 65.
4. www.statistica.md (accesat pe 10.10.2014)